

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-204 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : **09-60/1467-385**
Karar Tarihi : 23.12.2009

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hale GÜNDÜZ, Zeynep ŞENGÖREN

C. ŞİKÂYET EDEN : (.....)
(.....)

20

D. ŞİKÂYET EDİLEN: Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.
Yakacık Mevkii Adnan Kahveci Cd. No:139 34876
Kartal/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. (TFKB)'nin Vizyon İletişim Aracılık Bilişim ve Finansal Danışmanlık Hiz. San. Ltd. Şti. (Faturavizyon) ile yaptığı anlaşmaya bağlı olarak şikâyetçinin fatura tahsilâtı yazılım programı ile yapılan işlemlerden işlem başına komisyon aldığı ve aylık fatura limiti koyduğu iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyetçi tarafından gönderilen e-posta iletisinde, TFKB'nin, Faturavizyon ile anlaştığı için diğer sistemler üzerinden yapılan fatura ödemelerinde, işlem başına komisyon almasının ve bu sistemler üzerinden ödenebilecek günlük fatura adedini 5 ile sınırlandırmasının pazarın rekabet halindeki diğer yazılımcılara kapanmasına yol açtığı iddia edilmektedir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 1.9.2009 tarih ve 6285 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 1.10.2009 tarih ve 2009-4-204/İİ-09-HG sayılı İlk İnceleme Raporu, 8.10.2009 tarih ve 09-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-45/1144-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 9.12.2009 tarih ve 2009-4-204/ÖA-09-HG sayılı Önaraştırma Raporu 16.12.2009 tarih ve REK.0.08.00.00-110/438 sayılı

Başkanlık önergesi ile 09-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50 **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da; TFKB ile Faturavizyon arasında yapılan anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında dikey ilişki olduğu ve taraflar arasında yapılan sözleşmelerde rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 5 yılı aşmayacak şekilde belirlenmesi halinde, Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanabileceği görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

60 Şikâyet, son zamanlarda banka ve fatura tahsil eden kurum veznelerine alternatif olarak ortaya çıkan ve bankaların altyapılarını kullanan "fatura ödeme merkezleri" için yazılım üreten bir teşebbüsten gelmekte olup, şikâyetin konusunu TFKB'nin rakip bir şirket ile yaptığı anlaşma çerçevesinde, bu kaynak dışındaki sistemler üzerinden yapılan fatura ödemelerinde, işlem başına komisyon alması ve bu sistemler üzerinden ödenebilecek günlük fatura adedini 5 ile sınırlandırması oluşturmaktadır. Bu itibarla, ilgili ürün pazarı "fatura tahsilât hizmetleri" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

70 Fatura ödeme merkezleri, genel olarak bayilikler şeklinde örgütlenmektedir. Yazılım geliştiren teşebbüs, altyapısını kullanmak üzere herhangi bir bankayla anlaşma yaptıktan sonra bu yazılımı satarak bayilikler oluşturmaktadır. Bu bayi ağı Türkiye'nin her bölgesinde oluşturulabileceğinden ve fatura tahsil eden bankalar ve fatura tahsilâtı yapan kurumlar şubeler yoluyla tüm Türkiye'de örgütlenmiş olduğundan, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Yapılan Görüşmeler

I.2.1.1. Şikâyetçi ile Yapılan Görüşme

80 Şikâyetçi konuya ilişkin olarak; fatura ödemeleri amacıyla, internet bankacılığı sistemine erişimi sağlayan bir ara yüz ürettiklerini; ürünü satın alanın aslında fatura ödeme merkezleri olmakla birlikte, Türkiye Bankalar Birliği'nin düzenlemeleri kapsamında sistemin kullanılması için bir banka ile de anlaşma yapılması gerektiğini; TFKB'nin, Faturavizyon adlı başka bir ödeme merkezi ile anlaşmaları bulunduğundan başka bir firma ile çalışmak istemediklerini kendilerine bildirildiğini ifade etmiştir. Şikâyetçi ayrıca, başka bankalarla da bu yönde görüşme yaptıklarını, ancak bir cevap alamadıklarını dile getirmiştir.

I.2.1.2. Faturavizyon Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

100 Raportörlerin görüştüğü Şirket yetkilisi konu hakkında, Haziran 2008'de 1 yıl süreli olarak yaptıkları Anlaşma'nın her yıl yenilendiğini; Anlaşma'nın bankanın altyapısını kullanmayı, garantörlüğü ve internet bankacılığının sınırsız kullanımını içerdiğini; garantörlüğün bayilere yapılan ödemelerde herhangi bir sıkıntı olması halinde, müşteri mağduriyetinin bankaca tazmini anlamına geldiğini; internet bankacılığının sınırsız kullanımının ise, sisteme dahil bayilerin açtıkları hesaplardan yapacakları fatura ödemelerinde herhangi bir sınır olmaması anlamına geldiğini ifade etmiştir.

Yetkili ayrıca, sistemde kullanılan ara yüzün sadece işlemleri kolaylaştırdığını; ara yüz olmadan direkt bankanın internet bankacılığını kullanarak da faaliyette bulunmanın mümkün olduğunu, ancak ara yüz yazılımının Faturavizyon'un bayileri denetlemesine yardımcı olduğunu; bayilik almak için kendilerine başvuran firmaları incelediklerini, bayi olabilecek güvenilirlikte olanlardan teminat aldıklarını; takiben bankaya o firmanın bayileri olduğunu bildirdiklerini; her bayinin kendi adına hesap açıp internet bankacılığını sınırsız kullanarak ödeme yaptığını belirtmiştir.

110

I.2.1.3. TFKB Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Şikâyet edilen TFKB'nin yetkilisi, Faturavizyon ile anlaşma yapmadan önce sektördeki firmaları çağırarak görüşüklerini, bayilerden tek tek değil ana firmadan teminat istediklerini, bu şartı bir tek Faturavizyon'un kabul ettiğini ve sermaye olarak güçlü olduğunu bildikleri bu firma ile anlaşma yaptıklarını ifade etmiştir. Yetkili tarafından, ayrıca, Faturavizyon'un sisteminin eş zamanlı olarak online şekilde işlem gerçekleştirdiği, bu durumun onları tercih etmelerinde önemli bir etken olduğu belirtilmiştir. Tek firmayla çalışmayı tercih etmelerinin nedeni olarak ise bunun bir iş ortaklığı olması gösterilerek, birden fazla firma ile çalışılmasının sistemde aksaklıklara yol açabileceği ve sistemin kontrolünü zorlaştıracağı, birtakım dolandırıcılık faaliyetleri nedeni ile sarsılan güvenin daha da zedeleneceği ifade edilmiştir. Yetkili fatura tahsilâtı pazarındaki konumlarına ilişkin olarak ise, tam olarak bilmemekle birlikte, TFKB'nin ciddî bir pazar payının bulunmadığını söylemiştir. Son olarak, yetkili tarafından sistemde faaliyet gösteren başka bankaların da bulunduğu, ancak bu bankaların daha farklı bir sistem ile çalıştıklarını tahmin ettikleri dile getirilmiştir.

120

I.3. Değerlendirme

130 Şikâyet konusu uygulamanın kaynağını oluşturan, TFKB ve Faturavizyon arasında imzalan Sözleşme, Faturavizyon ve ona bağlı işletmecilerin, TFKB'nin sanal ortamda kuracağı ödeme sistemi vasıtasıyla ödemeleri gerçekleştirmelerini, sistemin işleyiş şartlarını ve TFKB'nin bu hizmet karşılığında alacağı ücretin belirlenmesini düzenlemektedir.

Sözleşme'nin "Sistemin İşleyişi" başlıklı 4. maddesine göre, TFKB, Faturavizyon'un ve bayilerinin ödemelerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli "ödeme sistemini" internet sitesinde oluşturacaktır. Söz konusu sistem internet şubesine benzer bir ara yüzden oluşacaktır. TFKB, Faturavizyon'un ve bayilerinin ödeme sistemine girebilmesi için gerekli kullanıcı kodu ve şifreyi oluşturarak verecektir. Bayiler bu şekilde sisteme girerek işlemlerini yapabilecek, mevduat ve bilgileri görebileceklerdir.

140

Sözleşme'ye göre, sistemin işleyişi için gerekli teknolojik altyapıyı temin etmek TFKB'nin sorumluluğundadır ve banka altyapı için gerekli bilgisayar yazılımını kendisi için en uygun bulduğu şekilde sağlama hakkına sahiptir. Dolayısıyla TFKB'nin şikâyetçinin faaliyet alanına giren ara yüz yazılımı hizmetini şikâyetçiden almaya zorlanması mümkün değildir. Bunun yanında TFKB'nin fatura ödeme hizmetlerindeki payının sınırlı olduğu, bir diğer ifade ile söz konusu pazarda hâkim durumda bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu Banka'nın kendi kurduğu sistem dışında kalan ödeme merkezlerinden gelen ödemelere sayı sınırı getirmesi 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirilemeyeceği neticesine varılmıştır.

150

Öte yandan TFKB ve Faturavizyon arasında imzalanan Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'u 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı amaç ve etkiye sahip bir anlaşma olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Anılan Sözleşme'nin 4. maddesinin ikinci fıkrasının 4. ve 5. bentlerinde, taraflar birbirlerine karşılıklı olarak altı ay süre ile rekabet etmeme yükümlülüğü getirmişlerdir. Ayrıca beklenen faydanın sağlanması durumunda bu altı aylık sürenin sözleşme süresinin bitimine kadar uzatılacağını taahhüt etmişlerdir. Sözleşme'nin süresi 19.6.2008 tarihinden 19.6.2009 tarihine kadar bir yıl süre ile geçerli olacak şekilde yapılmakla birlikte, "Sözleşmenin Süresi ve Feshi" başlıklı 11. maddede, sürenin bitiminden 30 gün evvel fesih ihbarında bulunulmadığı takdirde Sözleşme'nin aynı şartlar altında yenilenmiş kabul edileceği hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla Sözleşme'nin sınırsız süre ile yapıldığı kabul edileceğinden rekabet etmeme yükümlülüğünün de sınırsız süre ile getirildiği değerlendirilmiştir. Bu nedenle anılan Sözleşme içerdiği rekabet kısıtı nedeniyle Kanun'un 4. maddesi kapsamındadır ve bu haliyle Kanun'un 8. maddesi kapsamında menfi tespit belgesi alması mümkün değildir.

160

İnceleme konusu Sözleşme TFKB'nin fatura tahsilât hizmetlerini, Faturavizyon'un garantörlük verdiği bayiler yoluyla vermesine yönelik sistemin oluşturulmasına ilişkindir. Bu sistem içinde TSKB ile Faturavizyon arasında dikey bir ilişki olduğu, bu ilişkide TSKB'nin fatura başına alınacak komisyondan pay almak karşılığında, hem Faturavizyon'a (dolayısıyla Faturavizyon'un garantör olduğu yetkili ödeme merkezlerine) garantörlük vererek, hem de kurulacak sistemde internet bankacılığı altyapısını kullanarak fatura tahsilâtı hizmetinin sunulmasını sağladığı anlaşılmaktadır. Alıcı konumundaki TFKB ise Faturavizyon aracılığıyla kurulacak sistem sayesinde, kendisi yeni personel istihdam etmeksizin ve ödeme noktaları açmak zorunda kalmaksızın fatura tahsilât hizmetlerini sağlayabilmektedir. Dolayısıyla yukarıda yer verilen taraflar arasındaki sözleşmesel ilişkiler dikey anlaşma niteliğinde olduğundan, 2002/2 sayılı Dikey

170

09-60/1467-385

180 Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine göre, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır. Ancak 2002/2 sayılı Tebliğ ile belli şartları taşıyan, Kanun'un 4. maddesine aykırı dikey anlaşmalar sağlayıcının pazar payının %40'ı aşmaması halinde Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulmaktadır. Ayrıca, anılan Tebliğ uyarınca, alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük ve alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin % 80'inden fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın alınmasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen her türlü yükümlülük rekabet etmeme yükümlülüğü olarak tanımlanmakta ve beş yıla kadar grup muafiyeti kapsamında değerlendirilmektedir.

200 Dosya mevcudu bilgilere göre; fatura ödeme merkezleri, bankalar internet veya doğrudan fatura sahibi kuruluşun veznelerinden toplam kaç fatura ödendiğine ilişkin kesin rakamlara ulaşmak mümkün olmamakla birlikte, TFKB'nin fatura ödeme hizmetleri pazarındaki payının yaklaşık %.... olduğu tahmin edilmekte ve bu halde 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen %40 eşiğinin altında kaldığı görülmektedir.

210 TFKB'nin Faturavizyon dışındaki bayilere günlük fatura limiti koyması, anılan Banka'nın pazar payının yüksek olmaması nedeniyle, pazarın rakip fatura ödeme merkezlerine kapatılmasına yol açmayacaktır. Öte yandan, bu kısıtlamanın getirilmesi, sektörde "korsan" olarak tabir edilen, yetkisiz bir biçimde fatura tahsil eden ve dolandırıcılık riski taşıyan işletmelerin elenmesi amacına da hizmet etmektedir. Dolayısıyla mevcut sistemin grup muafiyetinden yararlandığı değerlendirilmiştir.

Bununla birlikte 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında 5 yıla kadar olan rekabet etmeme yükümlülükleri grup muafiyetinden yararlanmaktadır. TFKB ile Faturavizyon arasındaki münhasırlık koşulu içeren Sözleşme 1 yıl süreyle geçerli olup, bu sürenin sonunda tarafların feshi ihbarda bulunmaması halinde, 1'er yıllık sürelerle yenilenecektir. Dolayısıyla TFKB ile Faturavizyon arasındaki sözleşme belirsiz süreli olarak kabul edilmiştir. Bu durumda Sözleşme'nin 5 yılı aşan kısmı muafiyetten yararlanamamaktadır.

J. SONUÇ

220 Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

- Başvuru konusu ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine;

09-60/1467-385

- Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. ile Vizyon İletişim Aracılık Bilişim ve Finansal Danışmanlık Hiz. San. Ltd. Şti. arasında yapılan anlaşmanın, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında dikey ilişki olduğuna ve taraflar arasında yapılan sözleşmelerde rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 5 yılı aşmayacak şekilde belirlenmesi halinde anılan Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanacağına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.